

Sjunde bönen

Utan fräls oss från ondo!

För att förstå, vad Herren Kristus här menar med ordet ondo eller det onda, må man först besinna, att denna sjunde bönepunkt har ett sådant sammanhang med den sjätte, att den knappt kan betraktas såsom en särskild bön, utan utgör egentligen blott senare delen av den föregående. Ett så beskaffat sammanhang märka vi förnämligast i ordställningen, nämligen i det sammanbindande ordet utan, då det heter: Inled oss icke i frestelse, utan fräls oss från ondo. Var och en vet, att ordet »utan» har en sådan betydelse, att på detta ställe frälsningen från ondo skall utgöra motsatsen till att inledas i frestelse.

För det andra bör man veta, att det ordet »ondo» efter grundtexten kan lika riktigt heta den onde som det onda; och då djävulen är alla frestelsers ursprung och upphov, så tyckes uti hela sammanställningen av dessa böner ligga följande mening: Inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån djävulen och allt det onda, han vill föra oss uti. Ty om man ock översätter ordet med »det onda», så menas likväl här förnämligast frestelsernas onda eller det, vartill vi frestas eller vartill frestelsen kan bringa oss. Detta se vi just av den nyss påpekade ordställningen. Det säkra är, att man beder den sjunde bönen, då man i känsla av frestelsernas makt och farlighet ropar till den ende allsmäktige Frälsaren och beder: Fräls oss ifrån djävulen och allt det onda, som han vill bringa oss uti!

När nu en gudfruktig själ, som lärt sig misstro sitt eget illfundiga hjärta och erfarit fiendens stora list och tjusningsförmåga, även rädes för sådant ont, som hon ännu icke klart ser och känner, fruktar för djävulens listiga anlopp och sitt hjärtas mångfaldiga falskhet, så har hon här den tröstliga utvägen att fly till den allseende och trofaste Guden med den bönen, att han måtte vaka och avvända allt ont. En sådan bön uttrycka vi bekvämligen med det obestämda ordet »ondo» eller det onda. Fräls oss du, trofaste, mäktige Gud, ifrån allt ont, även det vi icke förstå. Du, som ser alla dolda nät och snaror av djävulen, världen och vårt eget hjärta, och som har befallt oss att i all nöd åkalla dig, fräls oss du!

Ja, det är ett av de allmännaste bekymmer bland Guds barn, att de säga: Jag vet väl icke, att jag uppsåtligt vill vara falsk eller hylla något ont, men jag fruktar, att mitt hjärta bedrager mig; jag vet med mig, att jag saknar den och den kraften, men vet icke, varuti felet består; jag har erfarit, vad det är att vara »lösgjord från lagen genom Kristi kropp» (Rom. 7:4,6); jag begagnar ock nådemedlen och vill vaka och bedja - men allt detta slår så ofta fel, mitt vakande och bedjande blir så svagt; jag fruktar, att uti mitt hjärta och i min kristendom är något falskt, är något, varmed jag ovetande förhindrar Herrens hand; jag vet icke, vad jag skall göra o.s.v. Se, uti ett sådant dunkel, i en sådan fruktan för ett okänt ont, vilken utsäglig tröst att då få kasta hela bekymret på den trofaste Herren, som själv lärt oss bedja: Fräls oss från ondo, och att få säga till honom: Fräls mig från just det onda, som du ser och vet hos mig, men som är mig förborgat! Tag du bort det, som dig misshagar, du trofaste, allsmäktige Gud, och giv mig du själv vad som fattas mig!

Och här blir då nödigt att djupt betänka (vad vi ock någon gång förut påpekat såsom en viktig iakttagelse), att Gud är den ende, som kan utrannsaka och rätteligen känna det illfundiga hjärtats lönngångar, så väl som satans djupheter; att Gud aldrig har sagt, att vi skola kunna utrannsaka hjärtat, utan alldeles tvärtom. Herrens egna ord äro dessa: »Illfundigare än allt annat och fördärvat är hjärtat. Vem kan känna det? Jag, Herren, utrannsakar hjärtat och prövar njurarna» (Jer. 17:9-10). Här nekar Herren uttryckligt, att någon människa kan utrannsaka hjärtat, och säger, att han ensam kan det. Så se vi ock, att David, som hade en så rik ande och fick i profetiska stunder skåda en tusende års framtid, likväl icke kunde genomsåda sitt eget hjärta, utan därom vände han sig till Gud och bad: »Utrannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta; pröva mig och känn mina tankar» etc. O, vilken tröst, att vi ock i denna fråga få kasta vårt bekymmer på Herren!

För det andra bör man veta och besinna, att Herren Gud också är den ende, som kan bota vad som är orätt hos oss. Han har aldrig sagt: I skolen skapa uti eder nya hjärtan, I skolen själva göra edra hårda hjärtan mjuka etc., utan tvärtom säger han: »Jag - skall borttaga stenhjärtat utur eder kropp och giva eder ett hjärta av kött.» Även

härom vände sig David till Herren och bad: »Skapa - skapa i mig, Gud, ett rent hjärta, och giv mig - giv mig en ny, frimodig andel!» Då nu Gud själv har sagt, att icke vi, utan han är den, som kan både känna vårt hjärta och bota, vad där felar, och nu här lär oss bedja honom därom, så böra vi visst i den nämnda dunkelheten med all tröst vända oss till honom. Och så sant som han är en trofast Gud och icke vill gäcka den själ, som själv fruktar och dömer sig, och som vill giva akt på allt hans ord, även det för köttet mest dödande - så sant som den trofaste Guden icke gäcker en sådan själ, så visst skola vi då tro och veta, att han ock skall göra vad vi bett; han skall själv taga på sig hela omsorgen om vår frälsning och avhjälpa allt, vad ont och farligt är, även det vi själva icke förstå. Han har själv lärt oss att bedja: Fräls oss från ondo.

Men ännu mer vanligt är, att vi under frestelsetiderna väl känna, varuti det onda består, men kunna likväl icke göra oss lösa därifrån. Jag ser, att det och det är synd, ja, att det är djävulen, som arbetar på att föra mig däri, och jag kan ändå icke befria mig därifrån; det har så gripit mig fången uti »syndens lag, som är i mina lemmar», det håller mig så fast, att änskönt jag vet, att det är synd, t.ex. vrede, hat, orena lustar, begär till nästans egendom o.s.v., och jag ser det farliga däri, jag mår illa däröver, så kan jag icke upphöra att med hjärtat och tankarna umgås därmed; ja, det kan omsider så utpina mig, att jag är färdig att helt förtvivla, jag känner mig alldeles förlorad, om icke Gud själv gör barmhärtighet med mig och frälsar mig. Här lär jag då, vad det betyder: Fräls, fräls oss från ondo. O, fall då genast ned och bed - och betänk, att vi i sådana stunder äro under en fiende, mot vilken ingen makt finnes i himmelen eller på jorden mer än en enda, nämligen den ende Allsmåttige, som därför högtidligt förklarat: Jag, jag är Herren, och utom mig är ingen frälsare (Jes. 43:11).

»Rör dig icke», säger Luther, »rör dig icke i mening att själv övervinna synden; ty då skall hon så röra sig emot dig, att du är evigt förlorad»; utan här gäller blott att på allvar fly till den trofaste, allsmåttige Herren och bedja: Fräls oss från ondo. Och då skall det bliva oss en väldig tröst, om vi kunna rätt besinna, vad däri ligger, att Herren själv lärt oss så bedja till honom. Yi borde likväl tro, att Herren icke ville skämta med de nödställda barnen, då han lärde dem denna bön, utan att han ock verkligen ärnar frälsa oss. Han säger ock uttryckligt: »Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig!»

Men fastän denna bön egentligen handlar om frestelsernas onda, så nekas icke, att vi här även skola bedja, som Luther säger, om frälsning från »allt ont, både till kropp och själ, gods, heder och ära» m.m., helst som även sådan yttre ont kan medföra frestelser för själen; men därvid skola vi alltid besinna (vad som utförligare framställdes under den tredje bönen), att när intet ont kan drabba oss, icke ens ett hår falla från vårt huvud, den himmelske Faderns vilja förutan, så är det alltid något större, något inre ont, som Herren vill med det yttre onda angripa och bota; det är något farligt själstillstånd, någon andens falskhet, någon självkärleksinbillning, någon löslighet, otrohet eller olydnad, som Herren mot den tillsända bedrövelsen vill komma åt. Därför skola vi förnämligast bedja Gud, att han måtte upplysa oss om detta själens onda och frälsa oss ifrån detta först, så lindrar han väl ock den tillskickade bedrövelsen.

Så höra vi profeten tala i Klagov. 3. Då han där talar om bedrövelse, såsom att en är övergiven, eller att en bliver falskt dömd, och om allt sådant sagt: »Vem är den som bjöd, och det skedde, utan att Herren har befallt det?» o.s.v., då tillägger han: Vi knorrar då människan, medan hon lever? Var och en knorre emot sina synder! Låtom oss rannsaka våra vägar och omvända oss till Herren! En övermåttan viktig förmaning, om vi vilja rätteligen frälsas ifrån det onda! Herren är en stor och trofast vän, en vän för evigheten. Han vill frälsa själen - han vill frälsa oss från det eviga fördärvet, från helvetet. Och huru utsägligen bittert måste icke den utvärtes människan då ofta angripas, om den invärtes skall hållas vid liv och hälsa!

Därför, var icke så köttsligt sinnad, att du skulle se blott på människor och på yttre omständigheter, när något ont drabbar dig. Tro dock ännu, att det lever en Gud ibland oss, som räknat alla våra huvudhår, och att icke det ringaste onda händer oss utan hans vilja. Gå då till dig själv och rannsaka ditt väsende, om icke däri är något, som Herren med detta plågsamma onda vill påpeka. Sannerligen, om vi icke äro förblindade, skola vi då snart märka, varthän Herren syftar, och nödgas erkänna, att det är någon synd eller otrohet, som är grunden till det onda, vi lida. Vi skola finna och erkänna, att vi icke vid något enda ont, som drabbar oss, kunna

undskylla oss, såsom stode det icke i något sammanhang med våra synder. Och så länge du icke vill uppsöka grundorsaken, nämligen din synd eller otrohet, och söka förlossning därifrån, så får du ingen ro i din själ, så vida du är ett äkta barn, som skall uppfostras för himmelen. David talar om att förtiga synd inför Herren, d. ä. att icke inför Guds ansikte vidgå sin synd och söka nåd; och han säger därom: »Så länge jag teg, försmäktade mina ben vid min ständiga klagan. Ty dag och natt var din hand tung över mig etc.

Jag sade: Jag vill bekänna för Herren mina överträdelser; då förlät du mig min synds missgärning. Därför skola alla fromma bedja till dig på den tid, då du är att finna; sannerligen, om ock stora vattenfloder komma, skola de icke nå till dem» (Ps. 32). Se här vägen att bliva frälst ifrån ondo. Får du åter ro uti synden, får du ro med bibehållande av en medveten otrohet eller hyllad synd, då är befrielsen från det yttre onda din största olycka, då väntar dig en ny sorg i evigheten. Därför, evad ont som än träffar oss, i vilken nöd vi än må komma, så kunna vi icke bedja: Fräls oss från ondo, utan att tänka på våra synder.

Dock anmärka vi åter: detta gäller om äkta Guds barn, som hava en gudsfruktans ande i sina hjärtan. Och se, då skall det icke heller länge dröja, även om den yttre bedrövelsen i förstone upptager alla våra tankar, innan vårt öga vänder sig till det inre, eftersinnar och upptäcker, vad Herren åsyftar; och då går det såsom redan är sagt, att du får ingen ro, du kan icke hava någon riktig tillförsikt till Herren, förr än du bekant för honom dina synder, förr än du anklagat och dömt dig själv och givit dig skyldig till allt, sägande: Jag har förtjänt tusen gånger mer än detta onda i tid och evighet, ty jag har syndat. Fräls mig, fräls mig ifrån min synd! Och med detta ögonblick, då vi så ödmjuka oss inför Herren, bekänna för honom vår synd och giva honom rätt i hans domar - med detta ögonblick återkommer tröst och hugsvalelse och en barnslig tillförsikt till hans nåd jämte den vissheten: Herren skall höra min bön, han skall frälsa mig ifrån allt ont.

Men se, just emedan allt, vad Herren gör, går därpå ut, att han vill bota vårt största onda, synden, vill göra oss andligen helbrädda och evigt saliga, därför - ja, vad menen I väl, att han därför gör? - därför gör han så ofta tvärt emot vår mening och vilja; tager icke bort den utvärtes nöden, ja, ofta icke heller den invärtes, utan låter ock mycket andligt ont plåga vår själ, trötta och utmatta vår gamla människa genom ständiga förödmjukelser, då vi mycket hellre ville vara starka och helbrädda. »Herren förer underligt den han har kär», såsom han själv säger: »Mina tankar och vägar äro icke sådana som edra; utan såsom himmelen är högre än jorden, så äro ock mina tankar och vägar högre än edra.» Därför låter han ditt plågsamma onda ännu någon tid fortfara, ja, kanske hela livstiden igenom, och låter därjämte ännu något nytt ont tillkomma.

Detta skall nu bliva dig alldeles för hårt, ja, olidligt, du skall förargas på Herrens regering, om du icke djupt betänker och fäster i ditt hjärta hans trofasta mening och ändamål därmed, nämligen att rena och förlossa dig från det största onda, synden, att helga hela din ande, själ och kropp, att uppfostra dig för himmelen. O, när en själ kommer till klart medvetande härav, huru kan hon icke då t.o.m. berömma sig av sina lidanden, glädja sig och tacka Gud för sina bittraste erfarenheter och omsider bliva en sådan undermänniska, som håller sorgen bättre än glädjen, lidandet bättre än njutningen, fattigdomen bättre än överflödet, föraktet bättre än äran, döden bättre än livet! Se, ett sådant sinne måste vi hava, på detta sätt måste vi förstå och älska Guds underliga regering, om vi skola rätt kunna bedja den bönen: Fräls oss från ondo.

Slutligen skall det ock komma sådana tider i vårt liv, då denna bön får blott den betydelsen för våra hjärtan: Kom, Herre Jesus, förlossa oss från hela jämmerdalen! Vi bliva dock icke förr helt frälsta från ondo. Såsom ock Luther i vår barnalära säger, att vi i denna bön också bedja, att Gud måtte »giva oss en salig hädanfärd och nådeligen taga oss av denna sorgedal till sig i himmelen». Ty huru väl vi än kunna hava det för själ och kropp, så bliver dock alltid synden, detta bedrövlige onda, ännu kvar i vårt väsende, och om vi då äro äkta barn, som stå under agan, om vi äro uppriktiga, så att vi icke kunna leva fritt i någon synd, så måste hela vårt liv alltid vara ett korsfäst liv, en långsam och smärtsam död, och därför denna jord alltid en sorgedal. Vi skola icke låta inbilla oss något annat.

Visst bereder oss också Herren vila och vederkvickelse i denna dal - vi skulle annars icke uthärda - och då det sålunda gives oss tider av vederkvickelse från Herrens ansikte, att vi kunna vara »glada med gudsfruktan», så

skola vi med tacksamhet emottaga och använda den tiden, men alltid bereda oss på nya prövningar. Ty hela jordevandringen utgör likväl en kedja av växlingar mellan sorg och glädje, en beständig ostadighet och oro. Syrak säger: »Här är alltid sorg, fruktan, väntan och på sistone döden.» Därför sade ock aposteln, att vi »måste genom många bedrövelser ingå i Guds rike».

Såsom nyss anmärktes, skall åtminstone ett elände göra oss livet bittert, det nämligen, att vi aldrig kunna vara utan synd emot vår nådige Gud. Fastän vi äro benådade med den stora, utsägliga lyckan att vara Guds barn, att vara utvalda från världen, att vara förda från mörkret till ljuset, från satans makt till Guds älskade Sons rike, så är dock det en beständig bedrövelse, att vi likväl varje dag på nytt trötta vår nådige Frälsare med våra synder, med vår otro, vår ohörsamhet, kallsinnighet, otålighet m.m.

Det är det största eländet, att när vi se tillbaka på en tidrymd av vårt liv och därvid skåda å ena sidan, huru utsägligen trofast och nådefullt Herren fört oss, huru troget han kallat, dragit och skött oss, huru långmodigt han förlåtit oss alla våra synder och tuktat oss för våra oarter och icke låtit något fattas oss, som tjänat till vårt andliga väl, så måste vi å andra sidan på det djupaste blygas och bedrövas över den otrohet, kallsinnighet och olydnad, varmed vi bemött all denna hans nåd, så att vi så litet älskat och tackat honom för all hans kärlek, varit så otåliga vid hans tuktan, olydiga mot hans bud, icke allvarligt vakat och stritt mot synden, icke med hjärtlig lust umgåtts med honom i bönen - och vilken ovärdig syndighet är icke detta hos ett benådat Guds barn! Huru skulle icke varje andedrag och pulsslag tillhöra vår Frälsare!

Huru skulle icke mitt hjärta varje ögonblick brinna för honom, som så dyrt köpt oss med sitt blod och sedan genom hela livet burit mig på sina hulda armar! Och se, mitt hjärta är ännu så kallt, så ostadigt, så olyckligt och otroget! Är icke allt detta ett sådant ont, att man väl må därför bedja: Kom, Herre Jesus, och gör slut på detta syndfulla liv? Fräls oss från ondo, kom och tag oss hädan!

Men jämte sorgen över, att vi så ständigt synda mot vår Gud, hava vi ock en källa till beständig oro och slitning uti det gamla, förgiftade hjärtat, detta oroliga onda, som aldrig låter oss vara i fred för dess alltid nya begärelser. Hjärtat är ett gudlöst ting. Gud, hans nåd och vänskap, det är icke nog. Nej, det gamla hjärtat visar oss oupphörligt på andra saker, på det och det sinnliga goda, som skall giva oss mer glädje än, Gud giver. Men när vi nu häruti alltid bliva bedragna, emedan en pånyttfödd själ aldrig kan tillfredsställas med något jordiskt och själens brudgum är en helig nitälskare om sin bruds hjärta och därför dels bortskämmer eller frångår oss våra nya, avledande fröjdekällor, dels invärtes straffar oss för hjärtats avvikelse; då få vi oupphörligt ny oro.

Och det tröttsammaste är, att hjärtat aldrig låter lära sig, utan, huru bittert det än fått ångra sin galenskap, återkommer det snart med någon ny igen. O, det tröttsamma hjärtat! Den gamle Bunyan skriver:

Vad har en Jesu vän för frestelser att lida?

Allt ont skall plåga den, som hos sin Gud vill bida.

Ty fast han stadigt står, då hjärtat vill bedraga.

Det dock ej skäl vill taga,

men kommer snart uti en ny gestalt igen,

det kommer snart igen, igen, igen.

Här är då en beständig källa till oro i detta livet. Så kommer ock härtill den otrygghet, som åtföljer vår kläna tro, och det dunkel, som alltid hör till vandringen i tron, där vi intet se av det, vi hoppas, nämligen att vi aldrig kunna behålla en full och klar visshet om Guds vänskap, utan komma så ofta i fruktan. Dels det dagliga syndaeländet, att man aldrig kan vara, såsom man bör, och medvetandet om djävulens beständiga strävan att på nytt fånga våra hjärtan gör, att vi ock frukta för ett egentligt avfall och himmelens förlust; dels den inre dunkelheten, att vi ofta på lång tid icke få känna något ljusligt av Guds nåd och närvaro, varunder ock satan skjuter sina glödande skott i våra rädda hjärtan - detta allt medför en viss andlig otrygghet, som gör vårt liv ganska likt krigares fältliv, varunder de varken dag eller natt äro trygga för kulor samt nya anfall och strider. Korteligen, synden, dunkelheten och köttets strid emot Anden - det var av sådana orsaker Paulus så trött och bedrövad utbrast: Jag arma människa, vem skall frälsa mig från denna dödens kropp? (Rom. 7:24.)

Och vem skulle förtycka Herrens trogna, att det under sådana omständigheter ofta bliver dem långt att bo ibland dem, som hata friden (Ps. 120), och att de då stundom lyfta sina händer mot himmelen och bedja: Kom, Herre Jesus! Aposteln säger ju: »Vi sucka i vårt jordiska tälthus, längtande att överkläda oss med vår boning från himmelen.» Så säger ock Kristus om den märkliga tidpunkt, då tecknen börja visa sig till hans ankomst: »Upplyften edra huvud, ty då nalkas eder förlossning.» Förut äro vi aldrig helt förlossade; köttet, djävulen och världen följa oss. Därför blir ock detta en kristlig bön: Herre, kom och förlossa oss helt från ondo; kom och tag oss från denna jämmerdalen till dig i himmelen! Dock så att vi alltid bedja med undergivenhet för Faderns behag. Vi få alltid vakta oss för det illfundiga hjärtat, som stundom vill dö och stundom leva här, bådadera med lika självisk otålighet. Därför skola vi alltid bedja Gud om ett helt undergivet sinne.

Men vilken utesäglig tröst är det icke, när det blir rätt bittert och tungt på denna jord, att då ihågkomma, att allt skall hava en ända! Icke skall jag alltid vara syndig och svag och rädd och ängslig; icke skall det alltid vara ett dunkel och avstånd mellan mig och min Frälsare; icke skall satan alltid fresta och anfakta mig; icke skall världen alltid förfölja och beljuga mig. En gång skall jag taga ett glatt avsked från hela hären av inre och yttre fiender och med sanning säga:

Jag tackar dig till slut därför,
Du tröttat mig och, när jag dör,
Att du ej kommer efter.

»Herren skall rädda mig från allt ont verk och frälsa mig till sitt himmelska rike.» Och vad säger skriften om det riket och om Herrens förlossade på den dagen? Så säger skriften: »De av Herren frälsta skola vända tillbaka till Sion med jubel, och evig glädje skall vara över deras huvud; fröjd och glädje skola de få; och sorg och suckan skola lyckta.» »Och Gud skall avtorka alla tårar från deras ögon, och döden skall icke vara mer, icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer, ty det första har gått till ända.»

»Och intet förbannat skall vara mer; och Guds och Lammets tron skall vara där inne, och hans tjänare skola dyrka honom. Och de skola se hans ansikte, och hans namn skall vara på deras pannor. Och natt skall icke vara mer, och de behöva icke ljus av lampa och ljus av sol, ty Herren Gud lyser över dem, och de skola regera i evigheters evighet» (Jes. 35:10; Upp. 21:4; 22: 3-5).

– C-O Rosenius

(Fjortonde årgången, år 1855)

© Pietisten 2025

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com